സാംസ്കാരിക ബഹുത്വം: സമകാലിക മലയാളപ്രവാസനോവലുകളിൽ

ഡോ: ജെയ്സി ഡേവിഡ്
അസി. പ്രൊഫസർ, അസ്മാബി കോളേജ്, കൊടുങ്ങല്ലൂർ

സംഗ്രഹം

സമകാലിക മലയാള പ്രവാസനോവലുകളിൽ അടയാളപ്പെടുന്ന അതിജീവനത്തിന്റെ ചരിത്രമാണ് പ്രബന്ധം അന്വേഷിക്കുന്നത്. അതിജീവനത്തിന്റെ പഴയ പാഠങ്ങൾക്കു പകരം പുതിയ ജീവിത സാഹചര്യം ആവശ്യപ്പെടുന്ന സാംസ്കാരിക സമരസപ്പെടലുകളുടെ വ്യതിരിക്തപാഠങ്ങളെ പ്രവാസിക്ക് ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടിവരുന്നു.

താക്കോൽവാക്കുകൾ: അതിജീവനം -നിരാസം - പാഠം - താദാത്മ്യം - അന്തരം - ബഹുസ്വരത്വസ്വത്വം.

സമാനതകളില്ലാത്ത സാംസ്കാരിക സാഹചര്യങ്ങളെ നേരിടേണ്ട ജീവിതാവസ്ഥയാണ് പ്രവാസം. വ്യതിരിക്തമായ സാംസ്കാരിക കാലാവസ്ഥയെന്ന സങ്കീർണ്ണതയെ അതിജീവിക്കേണ്ട ഒരു പ്രത്യേക ഉപസംസ്കാരം പ്രവാസജീവിതം ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്. സ്വം, പരം എന്നീ രണ്ടു ലോകങ്ങളെ സമന്വയിപ്പിക്കേണ്ടവനാണ് പ്രവാസി. ഹോമി കെ. ബാബയുടെ നിരീക്ഷണത്തിൽ പ്രവാസി തന്റെ രണ്ടുപാദങ്ങൾ പഴയതും പുതിയതുമായ രണ്ടു ലോകങ്ങളിൽ ഊന്നികൊണ്ട് ഒരു മൂന്നാമിടത്തിൽ വസിക്കുന്നവനാണ്. ഈ രണ്ടുലോകങ്ങളും വ്യത്യസ്തമായ സാംസ്കാരികസാഹചര്യങ്ങളെയാണ് തമ്മിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നത്. ഇത് പുതിയ അനുഭവമേഖലകളെയും നിലനില്പിന്റെ പുതിയ സാധ്യതകളെയും മുന്നോട്ടു വയ്ക്കുന്നുണ്ട് (Homi K. Bhabha, 1994:7). വൈകാരികലോകങ്ങളെ മാറ്റിവെച്ചുകൊണ്ട് യുക്തിയോടെ ജീവിതത്തെ സമീപിക്കുകയെന്ന അതിജീവനതന്ത്രം പ്രവാസജീവിതം

ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ട്. നഷ്ടപ്പെട്ട നാടിനെയും വീടിനെയും കുറിച്ചുള്ള ഗൃഹാതുരതയിൽ നിന്നും സ്വത്വത്തെ വേർപ്പെടുത്തുക പ്രവാസിക്ക് എളുപ്പമല്ലെങ്കിലും. പുതിയ ദേശപരിസരങ്ങളുമായി സമരസപ്പെട്ടുപോകുവാനാണ് അയാൾ ശ്രമിക്കുന്നത്. പുതിയലോകത്ത് ഒറ്റപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും അത്തരം അപരിചിതത്വങ്ങളെ മറികടക്കേണ്ടതിന്റെ അനിവാര്യത അയാളെ പുതിയ ലോകത്ത് നിലനിർത്തുന്നുവെന്ന്, 'ദി ഫ്യൂച്ചർ ഓഫ് നോസ്റ്റാൾജിയ' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ സ്വെറ്റ്ലാനാ ബോയേം സമർത്ഥിക്കുന്നു (Svetlana, Boym, 2001:252)

സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ വ്യതിരിക്തസാഹചര്യങ്ങളോടു മല്ലിട്ടുകൊണ്ട് അതിജീവനം സാധിക്കുന്ന പ്രവാസികളുടെ ലോകമാണ് പ്രവാസനോവലുകളിലും കണ്ടെത്താനാകുന്നത്. തൊഴിലിടങ്ങളിലെ പ്രതികൂലസാഹചര്യങ്ങളോട് അവർ പൊരുത്തപ്പെടുന്നതിന്റെ പ്രായോഗികതയെ വിശദപഠനത്തിന് വിധേയമാക്കുന്നു. മനുഷ്യത്വരഹിതമായ നിയമങ്ങൾക്കും കാട്ടുനീതികൾക്കും മുമ്പിൽ നീതീകരണങ്ങളില്ലാത്ത പ്രഹേളികയായി ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ അറേബ്യൻ പ്രവാസം വഴിമാറുന്നുണ്ട്. അതിജീവനത്തിന്റെ പഴയപാഠങ്ങൾക്കു പകരം പുതിയ ജീവിതസാഹചര്യം ആവശ്യപ്പെടുന്ന സാംസ്കാരികസമരസപ്പെടലുകളുടെ വ്യതിരിക്ത പാഠങ്ങളെ പ്രവാസിക്ക് ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടിവരുന്നു. ഇത് പ്രവാസിയുടെ ജീവിതത്തിൽ യാഥാർത്ഥ്യമാകുമ്പോൾ സംഭവിക്കുന്ന വ്യതിയാനങ്ങളാണ് ആടുജീവിതത്തിൽ തെളിയുന്നത്.

അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങളുടെ നിരാസമാണ് ആടുജീവിതത്തിലെ നജീബിന്റെ അനുഭവങ്ങളെ തീവ്രമാക്കുന്നത്. വെള്ളത്തിന്റെ നിരാസം നജീബിന് ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടിവരുന്നത് നിലനില്പിന്റെ ഭാഗമായാണ്. വെള്ളത്തിന്റെ നിഷേധിച്ചതുമൂലം പ്രാകൃത ശൗച്യപ്രക്രിയകളിലേയ്ക്ക് നജീബിനു തിരിയേണ്ടിവന്നു. "തലേദിവസത്തെ ജാള്യതയൊക്കെ മാറി ഞാൻ പരസ്യമായി പൊതു ഇടത്തിൽ തന്നെ വെളിക്കിരുന്നു. എവിടെ വെച്ചു മുട്ടിയോ അവിടെ. വെള്ളം കൊണ്ടു കഴുകാൻ ശ്രമിച്ച് അർബാബിന്റെ അടി കൊള്ളുന്നതിനു പകരം എന്റെ വൃത്തിയാക്കൽ കല്ലുകൊണ്ടായി. ഓരോ ദേശത്തും ഏറ്റവും സുലഭമായ വസ്തുക്കൾ കൊണ്ട് അതു സാധിക്കുകയാണ് അതിന്റെയൊരു രീതിയെന്ന് ഞാൻ നിരൂപിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷുകാർക്ക് ഏറ്റവും എളുപ്പം കിട്ടാവുന്നത് പേപ്പർ കഷ്ണമാണ്. അവരതുകൊണ്ട് വൃത്തിയാക്കുന്നു. നമുക്കു വെള്ളം അതുകൊണ്ടു മാത്രം നമ്മൾ വെള്ളംകൊണ്ടു വൃത്തിയാക്കുന്നു.

എനിക്കിപ്പോൾ സുലഭം കല്ലായിരുന്നു. കല്ലെങ്കിൽ കല്ല്. അതായിരുന്നു അപ്പോഴത്തെ എന്റെ നിലപാട് ” (ബന്യാമിൻ, 2009: 75).

ഓരോ ദേശത്തിന്റെയും ഭൂപ്രകൃതിയും സാംസ്കാരികസാഹചര്യങ്ങളും വ്യത്യസ്തമാണ്. സ്വന്തംദേശത്തിന്റെ ജൈവപരിസരത്തിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായ ജീവിതക്രമം പ്രവാസിയുടെ ജീവിതത്തെ സംഘർഷഭരിതമാക്കുന്നുണ്ട്. അടിസ്ഥാനാവശ്യങ്ങൾ നിവൃത്തിക്കാൻ വേണ്ട സാഹചര്യംകൂടി ഇല്ലാതാകുന്നിടത്താണ് പ്രവാസവ്യഥകളുടെ നൈരന്തര്യം നമുക്കു ബോധ്യപ്പെടുക. വർത്തമാനപരീക്ഷണങ്ങളെ മറികടക്കാൻ നജീബ് കണ്ടെത്തിയ ഉപായമായിരുന്നു മസറയെ നാടും വീടുമായി സങ്കല്പിക്കൽ. “മസറയിലെ കണ്ടാലറിയുന്ന എല്ലാ ആടുകൾക്കും ഞാൻ ഓരോരോ പേരുകൾ കൊടുത്തിരുന്നു. ഒരു കൗതുകത്തിന് വഴക്കുപറയാനുള്ള സൗകര്യത്തിന്. താലോലിക്കാനുള്ള എളുപ്പത്തിന്. അറവുറാവുത്തർ, മേരി മൈമുന, ഇണ്ടിപോക്കർ. നിങ്ങൾ എന്നെങ്കിലും ആടുകളുടെ മുഖത്തേയ്ക്ക് സൂക്ഷിച്ചു നോക്കിയിട്ടുണ്ടോ. നോക്കിയാൽ കാണാം. അവയ്ക്കൊക്കെ ഓരോ മനുഷ്യമുഖവുമായി നല്ല സാമ്യമുണ്ട് ” (ബന്യാമിൻ,2009:129). ഒറ്റപ്പെടലിന്റേതും കഠിനമായ അദ്ധ്വാനത്തിന്റേതുമായ സാഹചര്യങ്ങൾക്കു വഴങ്ങുക എന്ന പ്രതിസന്ധിയെ പ്രവാസികൾ നേരിടുന്നതിന്റെ ചിത്രമാണ് നജീബിലൂടെ വ്യക്തമാകുന്നത്.

‘ഒരു തക്കാളികൃഷിക്കാരന്റെ സ്വപ്നങ്ങളി’ലെ അസീസ് പ്രതികൂലസാഹചര്യങ്ങളോട് ഇണങ്ങികഴിയുക എന്ന വലിയപ്രതിസന്ധിയെ നേരിട്ടകഥാപാത്രമാണ്. വ്യക്തിഹീനമായ അന്തരീക്ഷവുമായി പൊരുത്തപ്പെടുക അസീസിന് പ്രയാസമേറിയതായിരുന്നു. “ഒരു ഗ്ലാസ് ചായ കയ്യിലെടുത്തു ചുണ്ടിലേക്കടുപ്പിക്കുന്നതിനു മുന്നേ എട്ടോപത്തോ ഈച്ച വന്ന് അതിൽചാടി നീന്തി മദിക്കുകയായി. പിന്നെ.. പിന്നെ ചുണ്ടുകൾ അമർത്തിപ്പിടിച്ച് ഈച്ച വായിലേയ്ക്കുകടക്കാതെ ചായ അരിച്ചുകുടിക്കാൻ ശീലിച്ചു. നിവൃത്തികേടുകൊണ്ട് ഇങ്ങനെ ഓരോ സാഹചര്യങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടേണ്ടിവരികയാണ്. ഇപ്പോൾ അറപ്പില്ല. ഈച്ചകളും പ്രാണികളും ദൈനംദിനജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായി കഴിഞ്ഞു” (റഷീദ്, പാറയ്ക്കൽ, 2011: 43).

ഉയർന്നവേതനത്തിൽ ജോലിചെയ്യുന്നവർക്കും മാനുഷികാവകാശങ്ങൾ നിഷേധിക്കപ്പെടുമ്പോൾ നിശ്ശബ്ദം അവയെ സഹിക്കാൻ മാത്രമേ അന്യനാട്ടിലെ രാഷ്ട്രീയസാഹചര്യങ്ങളിൽ സാധിതമാകൂ. അതിനുദാഹരണമാണ് ‘ബർസ’യിൽ സബിതയ്ക്കു നേരിടേണ്ടിവരുന്ന പരിഹാസങ്ങൾ.

"വീർത്തു കെട്ടിയ അഹംബോധത്തിനേൽക്കുന്ന ഇത്തരം സൂചികുത്തലുകൾ ചിലപ്പോഴൊക്കെ ഒരാവശ്യമല്ലേ. ലോകഭ്രൂപടത്തിൽ ഒരു കുഞ്ഞുപൊട്ടായിപ്പോലും രേഖപ്പെടുത്താനാവാത്ത വടക്കൻകേരളത്തിലെ ഇത്തിരിപ്പൊട്ടു ഗ്രാമത്തിലെ പെണ്ണൊരുത്തി. അവളുടെ ഊതിവീർപ്പിച്ച ആഢ്യവ്യക്തിത്വം. എണ്ണിയാലൊടുങ്ങാത്ത സംസ്കാരങ്ങൾ വന്നുചേരുന്ന ഈ വിശ്വനഗരത്തിന്റെ ആൾതിരക്കിൽ അതിനെന്തുപ്രസക്തി" (ഖദീജാ മുംതാസ്, 2010: 57).

ദേശമാറ്റം പ്രവാസിക്ക് പുതിയ അനുഭവങ്ങളെ പ്രദാനംചെയ്യു. സാമൂഹികരാഷ്ട്രീയസാഹചര്യങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുക എന്ന നവപാഠങ്ങളോടു പ്രവാസി ഉള്ളിൽ കലഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും സമരസപ്പെട്ടുപോവുകയെന്നതു നിലനില്പിനു അനിവാര്യമാണെന്നു അയാൾ തിരിച്ചറിയുന്നുണ്ട്. ഇത് പ്രവാസം ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രത്യേക ലോകബോധമാണ്. ഇതിനെ ആന്തരിക സംസ്കൃതിയോടു ചേർത്തുകൊണ്ട് മുന്നോട്ടുപോയാൽ മാത്രമേ പ്രവാസം എന്ന മനുഷ്യാവസ്ഥ സാധിതമാവുകയുള്ളൂ.

അന്യദേശസംസ്കാരം മാത്രമല്ല വിവിധങ്ങളായ ദേശങ്ങളിൽ നിന്നും കടന്നുവന്ന പ്രവാസികളോട് താദാത്മ്യപ്പെടുക എന്ന വെല്ലുവിളികൂടി പ്രവാസജീവിതം മുന്നോട്ടുവയ്ക്കുന്നുണ്ട്. ബഹുസാംസ്കാരികത പകരുന്ന അനുഭവങ്ങളും സംഘർഷങ്ങളും പ്രവാസപഠനങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യമേറിയതാണ്. വിദേശനാടുകളിൽ പ്രവാസികൾ പൊതുവെ നേരിടുന്ന അനുഭവമാണ് ബഹുസാംസ്കാരികത. താമസസ്ഥലത്തും തൊഴിലിടങ്ങളിലും ഉടമകൾതൊട്ട് സഹതൊഴിലാളികൾവരെയുള്ള വിവിധ ദേശ, ഭാഷ, വംശ, വർഗ്ഗക്കാരായ വ്യത്യസ്ത സാംസ്കാരികപശ്ചാത്തലത്തിൽ നിന്നുള്ളവരോട് അവർക്ക്ഇടപഴകേണ്ടിവരുന്നു (Homi, K. Bhabha, 1994: 7). ഈ സങ്കരത്വത്തെ ഹോമി. കെ. ബാബ നിർവചിക്കുന്നത്. 'സാംസ്കാരിക മാറ്റത്തെ കുറിക്കുന്ന വിപ്ലവകരമായ നടപടി എന്നാണ് ഈ ബഹുസ്വരത വഴിയായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന ഭാഷാപരവും സാംസ്കാരികവുമായ അന്തരം പ്രവാസികളിൽ ജനിപ്പിക്കുന്ന സങ്കീർണ്ണതകൾ നിരവധിയാണ്.

ബർസയിൽ ഡോക്ടറായി സൗദിയിലെത്തുന്ന സബിതയെന്ന കഥാപാത്രത്തിന് ഇടപഴകേണ്ടിവന്ന വ്യത്യസ്തദേശക്കാരിൽ നിന്നും ലഭിച്ച അറിവുകൾ വിവിധസംസ്കാരങ്ങളെകുറിച്ചുള്ള അവബോധമാണ് നൽകിയത്. ഇത്തരം അറിവുകൾ സ്വന്തംദേശത്തിന്റെ സാംസ്കാരിക പശ്ചാത്തലവുമായുള്ള ഒരു താരതമ്യപ്പെടുത്തലിലേയ്ക്ക് പ്രവാസിയെ നയിക്കുന്നുണ്ട്. സൗദി സ്ത്രീകളുടെ അറിവും അവകാശബോധവും പ്രവാസത്തിലൂടെ

സബിത അറിഞ്ഞ അനുഭവമാണ്. അധികാരത്തോടെ കടന്നുചെന്ന് ഗർഭ ധാരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള വിഷമതകൾ ഡോക്ടറോടു വിശദീകരിക്കാൻ അവർ കാണിക്കുന്ന ആർജ്ജവം സബിതയിൽ അൽഭുതം ജനിപ്പിക്കുന്നു. “അറബി പെണ്ണുങ്ങൾക്ക് മെഡിക്കൽ വിഷയങ്ങളിൽ നല്ല അവഗാഹം തന്നെ. നമ്മുടെ നാട്ടിലെ ഗർഭിണികൾ എത്ര സെന്റീമീറ്ററായി എന്നു ഡോക്ടറോടു ചോദിക്കുന്നതു ഏതു കാലത്തായിരിക്കും” (ഖദീജാ മുംതാസ്, 2010: 30). ആരോഗ്യകരവും സ്വകാര്യതയെ സംരക്ഷിക്കുന്നതുമായ അന്തരീ ക്ഷമാണ് സൗദി ആശുപത്രികൾക്കുള്ളത്.

സുഡാനി സ്ത്രീകളുടെ പ്രസവമെടുക്കൽ സങ്കീർണ്ണത സൃഷ്ടിക്കുന്ന താണെന്ന അറിവ് സബിതയ്ക്കുണ്ടായത് സൗദിയിലെ ആശുപത്രിയിൽ നിന്നാണ്. തൊണ്ണൂറ്റിയെട്ടു ശതമാനം സുഡാനി സ്ത്രീകളും ‘ഫീമെയിൽ സർക്കംസിഷൻ’ എന്ന കിരാത കർമ്മത്തിനു വിധേയരായവരാണ്. സ്ത്രീക ളുടെ ലൈംഗികഭാഗങ്ങൾ മുറിച്ചുകളയുന്ന ക്രൂരമായ സമ്പ്രദായം ആ നാട്ടിൽ (സുഡാനിൽ) ഇന്നും നിലനില്ക്കുന്നു. എന്ന തിരിച്ചറിവ് ഞെട്ടിക്കുന്നതായി രുന്നു. “ലൈംഗികോത്തേജനത്തിനു സഹായിക്കുന്ന ഭാഗങ്ങളാണ് അവർ ഛേദിച്ചുകളയുന്നത്. അതിക്രൂരമായ സെക്ഷ്വൽ മ്യൂട്ടിലേഷൻ! പെൺകു ട്ടികളുടെ മാതാപിതാക്കളും, സമുദായനേതൃത്വവും വളരെ ചിട്ടയോടെ മതാ ചാരമെന്നമട്ടിൽ ഈ ഇരുപതാംനൂറ്റാണ്ടിലും ഇതു നിലനിർത്തികൊണ്ടു പോകുന്നത് എന്തു കിരാതത്വമാണ്” (ഖദീജാ മുംതാസ്, 2010: 103).

വിവിധങ്ങളായ സംസ്കാരങ്ങളോട് ഇടപഴകേണ്ടി വരുന്ന പ്രവാസി ക്ക് സ്വന്തം നാടിനെപറ്റിയുള്ള ചിന്തകളും സാംസ്കാരികസവിശേഷതക ളും കൂടുതൽ ബോധ്യമാകുന്നത് ഇത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ കൂടിയാണ്. ഡോക്ടർ ഇക്ബാലുമായുള്ള സബിതയുടെ സംഭാഷണം ഇതു വ്യക്തമാക്കുന്നു ണ്ട്. “...സ്വർഗ്ഗത്തിൽ കഴിഞ്ഞ് അതിനെ തിരിച്ചറിയാതെ പോയവരാണ് ഞങ്ങൾ. ഇപ്പോൾ ഇവിടെയിരിക്കുമ്പോഴാണ് ഉപേക്ഷിച്ചുപോന്നതൊരു സ്വർഗ്ഗമായിരുന്നെന്ന് ഞങ്ങളറിയുന്നത്” (ഖദീജാ മുംതാസ്, 2010: 129) സ്വന്തം ദേശത്തെയും സ്വത്വത്തെയും തിരിച്ചറിയുന്നത് ഇത്തരം ബഹു സ്വരതയുടെ അന്തരീക്ഷത്തിലാണെന്ന് ബർസ നമ്മെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

സഹതൊഴിലാളികളുമായുള്ള സംഘർഷമാണ് അസീസിനെ ഗൾഫിൽ നിന്നും പോരാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത്. കിടപ്പുമാത്രമല്ല, ഭക്ഷണരീ തികളിലും അസീസിനു പൊരുത്തപ്പെട്ടു പോകാനാകുന്നില്ല. ഒരു പാത്ര ത്തിൽ നിന്നും ഒരുമിച്ചു കഴിക്കുക എന്ന അറേബ്യൻരീതി അസീസിനു

ദുഷ്കരമായിരുന്നു. "ഒരു പ്ലെയ്റ്റിൽ നിന്നാണ് നാലുപേരും കഴിക്കേണ്ടത്. മൂന്നുപേരും വാരിവലിച്ച് തിന്നുകയാണ്. വായിൽ നിന്നും ചോറിന്റെ വറ്റുകൾ താഴെ പ്ലെയ്റ്റിൽ വീഴുന്നു. കയ്യിട്ടു കുഴച്ചതിന്റെ ഒരു ഭാഗം സ്നേഹത്തിന്റെ പേരിൽ എനിക്കു നീട്ടി തരുന്നു. വിയർപ്പും, ഉമിനീരും എല്ലാം ചേർന്ന ഭക്ഷണം. ... ഇനി ഇവിടുന്ന് പോകേണ്ടി വന്നാലും ഒരു പ്ലെയ്റ്റിൽ നിന്നും കഴിക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തിനു ഞാനില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. പിന്നീട് ഭക്ഷണം കഴിക്കാൻ അവരോടൊപ്പം കൂടിയിട്ടില്ല" (റഷീദ് പാറയ്ക്കൽ. 2011: 39).

സാധാരണക്കാരായ മൂന്നാംലോകരാജ്യപ്രവാസികൾ അറേബ്യൻ തൊഴിലിടങ്ങളിൽ നേരിട്ട യാതനകൾക്ക് സമാനതകളുണ്ട്. ഒരേപ്രശ്ന ങ്ങളും ഒരേപീഡനങ്ങളുമാണ് അവർ കൂട്ടമായി നേരിട്ടത്. ഭാഷയുടെ വ്യ ത്യസ്തതകൾക്കപ്പുറത്ത് ദേശഭേദങ്ങളുടെ അതിർത്തികളെ ഭേദിച്ചുകൊണ്ട് ഒരേ പ്രതിസന്ധിയെ നേരിട്ട ഇവർ തൊഴിലിടങ്ങളിലെ പീഡനങ്ങളിലും ദുരിതങ്ങളിലും പരസ്പരം സഹായഹസ്തമായി. അറേബ്യൻ നാടുകളിലെ പ്രാദേശികക്കൂട്ടായ്മകൾ മലയാളികൾക്കു തുണയായതിനു പുറമെ പാർശ്വ വത്കരിക്കപ്പെട്ട മൂന്നാംലോകരാജ്യപ്രവാസികളുടെ ഐക്യം ബഹുസാം സ്കാരികാന്തരീക്ഷത്തിൽ നിലനില്ക്കുന്നതു കാണാം.

വിവിധ ദേശങ്ങളിൽ നിന്നുവന്ന പ്രവാസികൾ ഒരുമിച്ചു താമസി ക്കുമ്പോഴുണ്ടാകുന്ന പൊരുത്തക്കേടുകൾക്കപ്പുറത്ത്, പ്രതിസന്ധികളെ നേരിടുമ്പോൾ അവരിലെ ദേശീയത ദൃഢപ്പെടുകയും കീഴാളസ്വത്വംപേ റുന്ന മൂന്നാംലോകരാജ്യപ്രവാസികൾ ഒരേമനസ്സോടെ പ്രതികൂലസാഹ ചര്യങ്ങളെ മറികടക്കുന്ന കാഴ്ചയാണ് ബഹുസ്വരതയിൽ കാണുന്നത്. 'ആടുജീവിത'ത്തിൽ നജീബിനും ഹക്കീമിനും മരുഭൂമിയിലെ മസറയിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ വഴികാട്ടിയാകുന്നത് അന്യദേശക്കാരനായ ഇബ്രാഹിം ഖാദരിയാണ്. വന്യമായ മരുഭൂമിയിലൂടെയുള്ള പലായന ത്തിൽ ഹക്കീമിനെയും നജീബിനെയും താങ്ങി നിറുത്തിയത് സൊമാ ലിയക്കാരനായ ഖാദരിയായിരുന്നു. "മരുഭൂമിയിൽ രണ്ട് അനാഥശവങ്ങ ളെപ്പോലെ ഞാനും ഹക്കീമും വീണുകിടന്നു. അന്നേരം വേണമെങ്കിൽ ഞങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച് ഇബ്രാഹിമിനു രക്ഷയുടെ വഴിതേടാമായിരുന്നു. പക്ഷെ അവൻ പിന്നെ ഞങ്ങൾ രാത്രി കണ്ണു ഉറക്കുന്നതുവരെ ഞങ്ങൾക്കു കാവലിരുന്നു" (ബന്യാമിൻ, 2009: 168). മരുഭൂമിയിലെ പലായനത്തിൽ വെള്ളംകിട്ടാതെ ഹക്കീം മരണപ്പെടുന്നുണ്ട്. പിന്നീടുള്ള യാത്രയിൽ അവർ വെള്ളത്തിന്റെ ഉറവ കണ്ടെത്തുന്നു. നനഞ്ഞ തുണികഷ്ണം നജീബിന്റെ

വായിലേക്കിറ്റിച്ചുകൊടുത്ത് ശരീരത്തെ പാകപ്പെടുത്തിയതിനുശേഷം വെള്ളം കോരികൊടുത്ത് നജീബിന്റെ ദാഹമകറ്റിയിട്ടു മാത്രമേ ഇബ്രാഹിം തന്റെ ദാഹമകറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്നുള്ളൂ. ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഭാഷാ-ദേശഭേദങ്ങൾക്കതീതമായി പ്രശ്നങ്ങളിൽ തുണയാകുന്ന പ്രവാസിസമൂഹത്തിന്റെ മാനവികതയെയാണ്.

'ഒരു തക്കാളികൃഷിക്കാരന്റെ സ്വപ്നങ്ങളി'ൽ അന്യദേശക്കാരുടെ പൊരുത്തപ്പെടാനാകാത്ത ഇടപെടലുകൾ അസീസിൽ പകയും അമർഷവും ജനിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, അവർക്കു നേരിടേണ്ടി വരുന്ന വിഷമഘട്ടങ്ങളിൽ സ്നേഹത്തിന്റെയും കാരുണ്യത്തിന്റെയും വിരൽസ്പർശം അത്തരം പൊരുത്തക്കേടുകളെ മായ്ച്ചുകളയുന്നതു കാണാം. അസീസിന്റെ സഹതൊഴിലാളികൾ ബംഗ്ലാദേശികളാണ്. ഭാഷകൊണ്ടും സംസ്കാരംകൊണ്ടും സമാനതയില്ലാത്ത ഇവരോടൊന്നിടച്ചുള്ള ജീവിതം അസീസിനു കഠിനമായിരുന്നു. ഒറ്റപ്പെട്ട പ്രവാസജീവിതത്തിന്റെ ദുഃഖങ്ങളിൽ പരസ്പരം നീറുമ്പോൾ വിദ്വേഷത്തിന്റെ മുള്ളുകൾ പ്രവാസിയുടെ മനസ്സിൽനിന്ന് അകന്നുപോകുന്നതു കാണാം. കൗസറിന്റെ ദുഃഖത്തിൽ അസീസ് പങ്കുചേരുന്നത് ഇതിനുദാഹരണമാണ്. കൗസർ തന്റെ ശബ്ദം ടേപ്പുചെയ്ത് വീട്ടിലയയ്ക്കുന്നതിന് ദൃക്സാക്ഷിയാകുകയാണ് അസീസ്. "ചില വാക്കുകൾ മനസ്സിലാകുന്നുണ്ട്. പിന്നെ കൗസറിന്റെ ശബ്ദം ഇടറിത്തുടങ്ങി. വിങ്ങിപ്പൊട്ടികൊണ്ടാണ് ഇപ്പോൾ സംസാരിക്കുന്നതെന്ന് ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ റൂമിലാണെങ്കിൽ പറയുന്നതെല്ലാം മറ്റു രണ്ടുപേരും മനസ്സിലാക്കുമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടാണ് അവൻ ഇങ്ങോട്ടുവന്നിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ എനിക്കും കുറെയൊക്കെ മനസ്സിലാവുന്നു. സന്തോഷവും ദുഃഖവും വേദനയും തിരിച്ചറിയാൻ എന്തിനാണു ഭാഷ?" (റഷീദ് പാറയ്ക്കൽ, 2011:46). ഒഴിവു നേരങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്തദേശക്കാർ തമ്മിൽ സിനിമാഗാനങ്ങൾ പാടികേൾപ്പിക്കുന്നത് പതിവായിരുന്നു. അസീസും അതിൽ പങ്കുചേർന്ന് മലയാളഗാനങ്ങൾ പാടികേൾപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അത്തരം സന്ദർഭങ്ങളിൽ ദേശഭേദങ്ങൾക്കതീതമായി പരസ്പരം ഒരാത്മബന്ധം ഉടലെടുക്കുന്നുണ്ടെന്ന് അസീസ് തിരിച്ചറിയുന്നുണ്ട്. "അമീറിന് ഏറ്റവും ഇഷ്ടപ്പെട്ട ഗാനമാണ് 'പൂക്കാലം വന്നു പൂക്കാലം'. അതുശ്രദ്ധിച്ച് അമീർ അനുകരിക്കും 'പൂവുന്തോ തേനുന്തോ... അപ്പോൾ ഭാഷയും ദേശവും വഴിമാറുന്നു. അജ്ഞാതമായ ഒരാത്മബന്ധം ഉടലെടുക്കുന്നു. അമീർ പാക്കിസ്ഥാനിയും ഞങ്ങൾ ഇന്ത്യക്കാരുമല്ല. സ്നേഹത്തിന്റെ ഭാഷ പങ്കുവയ്ക്കുന്ന പ്രവാസികൾ" (അതേ കൃതി, 70).

ഗൾഫിലെ മലയാളികളുടെ പ്രാദേശികക്കൂട്ടായ്മകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും

പ്രവാസികൾക്കാശ്വാസമാണെങ്കിലും മൂന്നാംലോകരാജ്യക്കാരായ പ്രവാസികളുടെപൊതുകൂട്ടായ്മ (ദേശീയത) അറേബ്യൻ തൊഴിലിടങ്ങളിൽ രൂപപ്പെടുന്നതുകാണാം. ഇവർ പൊതുവെ അനുഭവിക്കുന്ന അടിമത്തമാണ് ഒറ്റ പ്രവാസസമൂഹമെന്ന പൊതുദേശീയത ദൃഢമാകാൻ കാരണമായത്.

സമ്പന്നരാജ്യം വികസ്വരരാഷ്ട്രക്കാരെ അടിമകളെപ്പോലെ നോക്കി കാണുന്ന രാഷ്ട്രീയപശ്ചാത്തലമാണ് അറേബ്യയിലും നിലനിൽക്കുന്നത്. എത്ര ഉന്നത തൊഴിലെടുക്കുന്ന മൂന്നാംലോകരാജ്യപ്രവാസിയുടെ ഉള്ളിലും കീഴാളന്റേതായ സ്വത്വം രൂപപ്പെടുന്നത് ഇത്തരം രാഷ്ട്രീയസാഹചര്യങ്ങളിൽ നിന്നുമാണ്. 'ബർസ'യിലെ സബിതയ്ക്ക് ഡോക്ടറായിരുന്നിട്ടും നേരിടേണ്ടിവന്ന പരിഹാസങ്ങൾ ഇതിനുദാഹരണമാണ്. അറബികൾ മൂന്നാംലോക പ്രവാസികളോടു കാണിക്കുന്ന പുച്ഛം ഏതുമേഖലയിലും ദൃശ്യമാണ്. ഡോക്ടർ വഹീദ സബിതയോടു പറയുന്ന വാക്കുകൾ തെളിയിക്കുന്നതിതാണ്–"അന്യനാട്ടുകാരെ അവർ അജമികൾ എന്നാണ് പരിഹസിക്കുക. അജമികൾ എന്നാൽ ഊമകൾ എന്നർത്ഥം" (ഖദീജാ മുംതാസ്, 2010:30).

ഇത്തരത്തിൽ ഊമകളാക്കപ്പെട്ട, സ്വന്തംഭാഷയെയും സംസ്കാരത്തെയും അന്യനാട്ടിലെ സമ്പത്തിനുമുമ്പിൽ അടിയറവുവെച്ച പാർശ്വവത്ക്കരിക്കപ്പെട്ട മൂന്നാംലോകരാജ്യപ്രവാസികൾ പൊതുദേശീയസംസ്കാരം ഉൾവഹിക്കുന്നുണ്ട്. സമ്പന്നരാഷ്ട്രങ്ങളിൽ കീഴാളന്മാരാക്കപ്പെട്ട ഇവരുടെ പൊതുസ്വത്വം, പ്രതിസന്ധികളിൽ ഒരുമിക്കുന്നതിനും ചൂഷണങ്ങൾക്കു നേരെ കൈക്കോർക്കുന്നതിലും അതിശയോക്തിയില്ല. പ്രവാസം സൃഷ്ടിച്ച ബഹുസാംസ്കാരികാന്തരീക്ഷത്തിലെ വിവിധങ്ങളായ അനുഭവങ്ങളും, സാംസ്കാരികവ്യതിയാനങ്ങളും, സംഘർഷങ്ങളും, ജന്മദേശത്തെ തിരിച്ചറിയാനും വേരുകളിലേക്ക് മടങ്ങാനുമുള്ള പ്രവാസിയുടെ ആന്തരികദാഹത്തെ തീവ്രമാക്കി.

ഗ്രന്ഥസൂചി

1. Homi, K. Bhabha; (1994) The Location of Culture, London Rout ledge.
2. Svetlana, Boym; (2001) The Future of Nostalgia., Cambridge Harvard University Press.
3. ബെന്യാമിൻ; (2009) ആടുജീവിതം, ഗ്രീൻ ബുക്ക്സ്, തൃശ്ശൂർ.
4. റഷീദ്, പാറയ്ക്കൽ; (2011) ഒരു തക്കാളികൃഷിക്കാരന്റെ സ്വപ്നങ്ങൾ, ഗ്രീൻ ബുക്ക്സ്, തൃശ്ശൂർ.
5. ഖദീജാ മുംതാസ്; (2010) ബർസ, ഡി.സി. ബുക്ക്സ്, കോട്ടയം.

jaisywilly12@gmail.com